

В.С. Яценко,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Інституту педагогіки НАПН України
(м. Київ)

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ВЧИТЕЛЯМ ІЗ ПИТАНЬ
ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ НА ПРИКЛАДІ СВЯТОШИНСЬКОГО
РАЙОНУ М. КИЄВА**

12 квітня 1973 року, згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР, у м. Києві створено новий адміністративно-територіальний район – Ленінградський, у межі якого увійшла частково територія Жовтневого, Радянського та Шевченківського районів. Із 27 квітня 2001 року район отримав сучасну назву – Святошинський.

Напередодні відзначення 45-річчя від дня утворення району, що відбудеться в 2018 році, ми в рідних стінах Київської гімназії східних мов № 1 провели загальногімназійну учнівську краєзнавчу конференцію «Видатні місця Святошинського району: погляд на минуле і сучасне» (28 квітня 2017 року).

Систематизація набутого досвіду та аналіз роботи з організації та проведення краєзнавчих досліджень учнівською молоддю на прикладі Святошинського району м. Києва дозволив надати методичні рекомендації вчителям шкіл.

1. Краєзнавчу роботу в гімназії проводять самі учні під керівництвом та за активною допомогою вчителя. Тож слід врахувати об'єм, зміст і форми краєзнавчої роботи, які залежать від віку учнів, їх загального кругозору, рівня знань та вмінь.

2. Об'єктами краєзнавства є природа, населення і господарство, історичне минуле, культурні надбання, в тому числі нематеріальна культурна спадщина тощо. Так учитель географії може акцентувати увагу учнів на особливостях

гідрологічної мережі району, лісових масивах та питаннях охорони природи і раціонального використання природних ресурсів. Учитель музики (нематеріальна спадщина) допоможе розкрити етнографічні записи Марка Вовчка та народних пісень Братської Борщагівки. Вчитель української мови і літератури спрямує пізнавальний пошук юних дослідників на постаті видатних письменників, які перебували або жили та працювали в Святошинському районі, серед них: О. Купрін, П. Тичина, В. Стус, Традиційна культура в умовах глобалізації: сучасний дискурс щодо збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини І. Дзюба, І. Малкович та інші. Все це об'єкти різних наук, і відповідно, під час їхнього вивчення будуть використовуватися різні методи, які характерні тим чи іншим областям знань. Але в усіх напрямках краєзнавчої діяльності є загальний предмет вивчення – край або район (адміністративний м. Києва).

3. Форми краєзнавчої роботи різноманітні: краєзнавчі гуртки або творчі об'єднання учнів у загальноосвітній школі або гімназії, екскурсії, туристичні походи, зустрічі з місцевими краєзнавцями, вечори, конкурси, олімпіади тощо. Важливо, щоб це були не лише «прогулянки» на свіжому повітрі, «шароварні» виховні заходи, а й самостійні спостереження, записи та замальовки з екскурсій, читання додаткової літератури про Святошинський район, підбір матеріалів із місцевих газет і журналів, творча співпраця з музеями, організаційно-методичними центрами культури і мистецтв тощо.

4. Чому це важливо? Тому, що застосування краєзнавчого підходу в педагогічному процесі сприятиме формуванню морального, працьовитого, духовно багатого, екологічно відповідального та фізично розвинутого учня або вихованця. Організовані вами виховні заходи сформуєть систему патріотичного виховання школи, залучать учнівську молодь до творчої діяльності, допоможуть у виборі майбутньої професії.

Організація та проведення подібних краєзнавчих досліджень у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах є педагогічно доцільними і можуть бути використанні для накопичення та систематизації цінного місцевого матеріалу